

O'zbekiston Respublikasi
Sog'liqni saqlash vazirining
2025 yil "23" iyundagi
180-sonli buyrug'iga
ilova

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI

TIBBIYOT XODIMLARINING KASBIY MALAKASINI RIVOJLANTIRISH MARKAZI OFALMOLOGIYA KAFEDRASI

**“MAKULA VA KO'Z OLMASINI ORQA QUTBI
DEGENERATSIYASI”
NOZOLOGIYASI BO'YICHA MILLIY KLINIK STANDART**

TOSHKENT 2025

“TASDIQLAYMAN”
Respublika ixtisoslashtirilgan
ko‘z mikroxirurgiyasi ilmiy-
amaliy tibbiyot markazi
direktori A.F. Yusupov

2025 yil

**“MAKULA VA KO‘Z OLMASINI ORQA QUTBI
DEGENERATSIYASI”
NOZOLOGIYASI BO‘YICHA MILLIY KLINIK STANDART**

TOSHKENT 2025

**“MAKULA VA KO’Z OLMASINI ORQA QUTBI
DEGENERATSIYASI”**

NOZOLOGIYA SI BO’YICHA TIBBIY XIZMAT KO’RSATISH MILLIY KLINIK STANDARTI

**MILLIY KLINIK STANDART NOZOLOGIYASINING NOMI (KODI), TASHXISLASH VA DAVOLASHGA JALB ETILADIGAN
MUTAXASSISLAR NOMI**

XKT-10/11 bo’yicha kodlanishi:	Nozologik nomlanishi:	Nozologiya bo’yicha ambulatoriya sharoitida tashxislash uchun jalb etiladigan mutaxassislar		Nozologiya bo’yicha stasionar sharoitda tashxislash va davolash uchun jalb etiladigan mutaxassislar	
		Asosiy nazorat qiluvchi mutaxassis	Qo’shimcha jalb etiladigan mutaxassislar	Asosiy nazorat qiluvchi mutaxassis	Qo’shimcha jalb etiladigan mutaxassislar
H35.3	Makula va orqa qutb degeneratsiyasi	OSh Oftalmolog	Nevropatolog Kardiolog	Oftalmolog	Nevropatolog Kardiolog
9B71	Yoshga bog’liq makula degeneratsiyasi	OSh Oftalmolog	Nevropatolog Kardiolog	Oftalmolog	Nevropatolog Kardiolog

**“MAKULA VA KO’Z OLMASINI ORQA QUTBI
DEGENERATSIYASI”**

NOZOLOGIYA BO‘YICHA TASHXISLASH, DAVOLASH, REABILITATSIYA va DISPANSERIZATSIYA TADBIRLARI

Diagnostik tadbirlar	Tibbiy xizmatlar nomi	Tibbiy yordam ko‘rsatish darajasi va turi bo‘yicha					Xizmat ko‘rsatish yoki tekshiruvni o‘tkazish minimal soni	Davolash muddati
		Ambulator yordam		Statsionar yordam*				
		OShP/OP	KTMP	Tuman (shahar) shifoxonalari	Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari		
Asosiy mutaxassis (shifokor) maslahati	Shikoyati va anamnez (kasallik va hayot anamnezini yig‘ish)	+	+	+	+	+	3-6	doimiy
	Ob‘ektiv ko‘rik	+	+	+	+	+	Har kuni kasalxonadan chiqarilgangacha	doimiy
	Fizikal va klinik tekshiruv	+	+	+	+	+	Har kuni kasalxonadan chiqarilgangacha	doimiy
	Vrach oftalmolog tomonidan kundalik kuzatuv va o‘rta va kichik tibbiyot xodimi tomonidan muolajalar va parvarish parvarish	-	+	+	+	+	Har kuni kasalxonadan chiqarilgangacha	Reja bo‘yicha
<p>Izoh: Murojaat qilganda havf omilini aniqlash; tez va shoshilinch statsionarda davolash tavsiyasi beriladi; shifoxonadan chiqishda ambulator nazorat uchun tavsiyalar beriladi.</p>								
Mutaxassis (shifokor) maslahati (qo‘shimcha)	1. Shikoyati va anamnez (kasallik va hayot anamnezini yig‘ish)	+	+	+	+	+	-	-
	2. Ob‘ektiv ko‘rik	+	+	+	+	+	-	-
	3. Fizikal va klinik tekshiruv	-	+	+	+	+	-	-
<p>Izoh: (ko‘rsatmaga muvofiq) bemorda qo‘shimcha boshqa yoki yondosh kasalliklari aniqlangan holatda, ko‘rsatmaga muvofiq Milliy klinik protokollarda keltirilgan boshqa tegishli tor doiradagi mutaxassislarning ko‘rigi o‘tkazilishi talab etiladi; kasallikni asoratlangan holatida murojaat bo‘lsa va/yoki aniqlansa, shuningdek jarrohlik amaliyotiga ko‘rsatma bo‘lgan holatlarda shoshilinch jarrox konsultatsiyasi o‘tkaziladi, bemor holatiga qarab shifoxonaga statsionar davoga va/yoki jarroxlik amaliyotini o‘tkazish uchun yo‘naltiriladi.</p>								
Asosiy laborator tekshiruvlar	Asosiy: Qonning umumiy (klinik) taxlili	-	-	+	+	+	1-2	-

	Klinik laboratoriya tekshiruvlariga asoslangan YoBMD uchun diagnostika mezonlari mavjud emas. YoBMD uchun xavf omillarini hisobga olgan holda, lipid spektrini va qonda qand miqdorini aniqlash uchun biokimyoviy qon testini o'tkazish tavsiya etiladi	-	-	+	+	+	1	-
--	---	---	---	---	---	---	---	---

Izoh: Makula va ko'z olmasini orqa qutbi degeneratsiyasiga shubxa kilinganda ambulator sharoitda shifokor tomonidan laborator tekshiruvlar o'tkazilmaydi. Laborator tekshiruvlar statsionar sharoitda amalga oshiriladi

Qo'shimcha laborator tekshiruvlar	Biokimyoviy taxlillar:	-	-	+	+	+	-	-
	Koagulogramma (MNO, PTI)	-	-	+	+	+	1-2	-
	Kreatinfosfokinaza MV fraksiya(KFK-MV)	-	-	+	+	+	1-2	-
	Qon elektrolitlari	-	-	+	+	+	1-2	-

Izoh: (ko'rsatmaga muvofiq). Makula va ko'z olmasini orqa qutbi degeneratsiyasiga shubxa kilinganda ambulator sharoitda shifokor tomonidan laborator tekshiruvlar o'tkazilmaydi. Laborator tekshiruvlar statsionar sharoitda amalga oshiriladi. Bemorni konsultatsiya qilishda yondosh kasalliklari aniqlangansa, tibbiyot muassasalari darajasidan kelib chiqib mavjud laborator tekshiruvlari o'tkaziladi.

Asosiy instrumental tekshiruvlar	vizometriya · avtorefraktometriya · Maklakov bo'yicha ko'z ichi bosimini o'lchash ; · biomikroskopiya ; · oftalmoskopiya ·perimetriya (yoki quruq AMD uchun Amsler grid testi). · Optik kogerent tomografiya -oftalmoskopiya	-	-	+	+	+	1-2	Ko'rsatmaga muvofiq
---	---	---	---	---	---	---	-----	---------------------

Izoh:

Qo'shimcha instrumental tekshiruvlar	-Perimetriya	-	+	+	+	+	1	Ko'rsatmaga muvofiq
	· fundus fluorestin angiografiyasi ;	-	-	+	+	+	1	Ko'rsatmaga muvofiq
	· elektoretinografiya ;	-	-	+	+	+	1	Ko'rsatmaga muvofiq

-Indosianin yashil angiografiyasi	-	-	+	+	+	1	Ko`rsatmaga muvofiq
-----------------------------------	---	---	---	---	---	---	---------------------

Izoh: (ko`rsatmaga muvofiq) instrumental diagnostik tekshiruvlar makula va ko`z olmasini orqa qutbi degeneratsiyasi kasalligida statsionar sharoitda ko`rsatmaga asosan o`tkaziladi.

Agarda, boshqa darajadagi tibbiyot muassasasida davolanishga ko`rsatma paydo bo`lsa, shu o`tkazilgan tekshiruv nusxalari bilan yo`naltiriladi. Instrumental diagnostik tekshiruvni takroriy o`tkazilishi, tor mutaxassis yoki statsionar davolanish jarayonida ko`rsatma bo`lganidagina o`tkaziladi.

*STATSIONAR DAVOGA KO`RSATMA:

Shikoyati va anamnezi:

- Ko`rishni pasayishi;
- ko`z oldida shaffof yoki qorong`u nuqta paydo bo`lishi;
- rangni ko`rishning buzilishi

-1.2. Fizikal tekshiruvda:

- To`r pardada o`zgarishlar bo`lsa;
- Genetik taxlilda musbat – bo`lsa;
- OKTda NE o`zagarishlar va neovaskulyarizasiya bo`lsa.

(MEDIKAMENTOZ DAVO)

Davolash tadbirlari (asosiy medikamentoz davo)		Shoshilinch va tez tibbiy yordam ko`rsatish darajasi va turi bo`yicha					O`rtacha sutkalik dozirovkasi	Bir kurslik dozirovka
		Ambulator yordam		Statsionar yordam				
Dori-vositaning (xalqaro patentlanmagan) nomi	Dori-vositaning dozirovkasi va qo`llanilishi	OShP/OP	KTMP	Tuman (shahar) shifoxonalari	Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari		
Retinoprotektorlar	askorbin kislotasi 5% 2 ml mushak ichiga kuniga bir marta 5 kun davomida har qanday shaklda.	-	+	+	+	+	1	1
vitamin terapiyasi	Tiamin ; Piridoksin sianokobalamin1 ml mushak ichiga kuniga bir marta 5/10 kun 1 ml mushak ichiga kuniga bir marta 5/10	-	+	+	+	+	Kasallik og`irlik darajasi, bemorning yoshi, dehidratatsiya darajasiga qarab individual tanlanadi	Kasallik og`irlik darajasi, bemorning yoshi, dehidratatsiya darajasiga qarab individual tanlanadi

	kun.							
Antioksidant terapiya	Tokoferol 100 IU kuniga 3 marta - 10 kun	-	+	+	+	+	Ko'rsatmaga asosan individual tanlanadi	Ko'rsatmaga asosan individual tanlanadi
antikoagulyantlar	Geparin 5000 IU / ml, 5000 IU / ml - 750 IU parabulbar..	-	+	+	+	+	1-2 kun	-
Angiogenez ingibitorlarini intravitreal yuborish	Lyusenzis vitreoretinal tortishish bo'lmaganda 300 mikrondan ortiq makula zonasida retinal shish · neovaskulyar membrananing mavjudligi	-	+	+	+	+	Ko'rsatmaga asosan individual tanlanadi	Ko'rsatmaga asosan individual tanlanadi
Izoh: (ko'rsatmaga muvofiq) Kasallik kechishi va bemorga individual belgilanadi.								

(REJALI JARROHLIK AMALIYO TI)

Davolash tadbirlari (operativ davo)	Rejali tibbiy yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha				
	Ambulator yordam		Stasionar yordam		
	OShP/OP	KTMP	Tuman (shahar) shifoxonalari	Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari
1. Lazerli aralashuvlar	-	-	+	+	+
2. Intravitreal dori vositasini ko`z ichiga yuborish	-	-	+	+	+
3. Vitreoretinal hirurgiya	-	-	-	+	+

4.Kortikosteroidlarni intravitreal yuborish	-	-	+	+	+
---	---	---	---	---	---

Izoh: **Jarrohlik aralashuvi usulini tanlash quyidagilar bilan belgilanadi:**

Ko`z tubidagi o`zgarishlar; tibbiy tarix (oldingi dori terapiyasi va jarrohlik) kasallik bosqichi, kasallikning rivojlanish tezligi; xavf omili (yagona ko'z, kasb, hamroh bo'lgan kasalliklar); jarrohning afzalliklari va tajribasi; bemorning fikrlari va umidlari, operatsiyadan keyingi davrda davolanishdan kutilgan natija

((DAVOLOVChI OVQATLANISH/PARHEZ)

Ovqatlanish tartibi	Rejali tibbiy yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha				
	Ambulator yordam		Statsionar yordam		
	OShP/OP	KTMP	Tuman (shahar) shifoxonalari	Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari
Parhez stoli va uning davomiyligi					
1.Parhez stoli №15	-	-	+	+	+
Izox:	Bemorning axvoli qoniqarli bo'lganda parhez stoli №15				

(DISPANSERIZATSIY a)

NAZORATGA OLINGAN BEMOR DISPANSERIZATSIY aSI Dispanserizatsiya tadbirlari	Tibbiy xizmatlar nomi	OShP/OP	KTMP	Tadbirlar minimal soni	Dispanser nazorati muddati
Mutaxassis (shifokor) maslahati	1. Klinik va fizikal tekshiruvlar	-	-	-	doimiy
Izoh: Asosiy nazorat qiluvchi shifokorlar – oilaviy shifokor, oftalmolog, nevropatolog, kardiolog, ko'rsatmaga muvofiq jalb qilinadi.					
Laborator tekshiruvlar	1.Umumiy qon taxlili	-	-	Ko'rsatmaga muvofiq yiliga 2 marta	doimiy
	2.Biokimyoviy taxlil	-	-	Ko'rsatmaga muvofiq yiliga 2 marta	doimiy
Izoh:					

<p style="text-align: center;">Instrumental tekshiruvlar</p>	<p>vizometriya · avtorefraktometriya · Maklakov bo'yicha ko'z ichi bosimini o'lchash ; · biomikroskopiya ; · oftalmoskopiya · perimetriya (yoki quruq AMD uchun Amsler grid testi). · Optik kogerent tomografiya -oftalmoskopiya</p>	<p style="text-align: center;">-</p>	<p style="text-align: center;">-</p>	<p>Ko`rsatmaga muvofiq yiliga 2 marta</p>	<p style="text-align: center;">doimiy</p>
<p>Izoh: Birlamchi shifoxonada davolanib chiqqandan so'ng 6 oy davomida shifokor nazorati; ko'rsatmaga muvofiq klinik, fizikal, laborator, tekshiruvlarni o'tkazish; ko'rsatmaga muvofiq boshqa tor mutaxassislar ko'ruvi va qo'shimcha tekshiruvlar o'tkazish; kasallik asoratlangan holatida yo'llanma asosida statsionar davoga yuborish</p>					

(REABILITATSIYA) Izoh: Aniqlangan asoratlarga qarab, bemor shifokorlar tomonidan kuzatiladi -mutaxassislar (oftalmolog, nevropatolog, kardiolog va boshqalar). Botulizm kasalligida maxsus rehabilitatsiya yo'nalishlari yuq. Bemor shikoyatlari va klinik xolatiga karab rehabilitatsiya turlari tanlanadi.